

כתב הזכויות והחירויות של קנדה

— היות שקנדה מיוסדת על עקרונות המכירים בעליונותו של האל ובשלטון החוק:

הבטחת זכויות וחירויות:

— 1. כתב הזכויות והחירויות של קנדה מבטיח את הזכויות והחירויות הנקובות בו בכפוף אך ורק למגבלות סבירות שנקבעו על פי חוק כפי שניתן להוכיח הצדקתן בחברה חופשית ודמוקרטית.

חירויות יסוד

— 2. לכל אדם יש את חירויות היסוד הבאות: (א) חופש המצפון והדת; (ב) חופש המחשבה, האמונה, הדעה והביטוי, כולל חופש העיתונות ואמצעי תקשורת אחרים. (ג) חופש ההתכנסות השקטה; (ד) חופש ההתאגדות.

זכויות דמוקרטיות

— 3. לכל אזרח של קנדה עומדת הזכות להצביע עבור מועמדים בבחירות לבית הנבחרים או למועצה מחוקקת, והזכות להיות מועמד לחברות בהם. 4. (1) בית הנבחרים או כל מועצה מחוקקת לא יכהנו לתקופה של למעלה מחמש שנים מהמועד שנקבע להצלת הסמכויות בעת הבחירות הכלליות שבהן חבריו נבחרו. (2) בזמן מלחמה או חשש למלחמה, מפלישה או ממרידה, ניתן להאריך מעבר לחמש שנים את כהונת בית הנבחרים בהחלטת פרלמנט, למעט אלו המפלים בין בני אדם בעיקר מחמת מגוריהם בפרובינציה כלשהי; בעבר או בהווה; להארכה זו בהצבעה של למעלה משליש מחברי בית הנבחרים או המועצה המחוקקת, בהתאם לעניין. 5. הפרלמנט וכל אחת מהרשויות המחוקקות יתכנסו למושב לפחות פעם אחת מדי שנים עשר חודשים.

זכויות נידות

— 6. (1) לכל אזרח של קנדה יש את הזכות להיכנס לקנדה, להישאר בה ולהעזוב אותה. (2) לכל אזרח של קנדה ולכל אדם בעל מעמד של תושב קבע בקנדה יש את הזכות (א) לעבור לא סבירים. 9. לכל אדם הזכות לא להיעצר או להיאסר באופן שרירותי. 10. בעת מעצר או מאסר, לכל אדם עומדת הזכות (א) לקבל מידע לאלתר אודות הסיבות לכך; (ב) לשכור עורך דין ולמסור מידע לעורך דין ללא עיכוב, ולהיות מידע אודות זכות זו; וכן (ג) שתוקף המעצר יוחלט על ידי צו הביאס קורפוס ולהשתחרר אם המעצר אינו חוקי. 11. לכל אדם המואשם בעבירה עומדת הזכות (א) להיות מידע ללא עיכוב בלתי סביר אודות העבירה המסוימת; (ב) להישפט תוך זמן סביר; (ג) לא להיות מאולץ להיות עד בהליכים נגד אדם זה ביחס לעבירה; (ד) להיות בחזקת חף מפשע עד שתוכח אשמתו על פי חוק בשימוע הוגן ופתוח על ידי בית דין בלתי תלוי ונטול פניות; (ה) לא להיות מסורב שחרור בערבות סבירה ללא סיבה מוצדקת; (ו) למעט מקרה של עבירה על חוק צבאי הנשפט על ידי בית דין צבאי, להישפט על ידי חבר מושבעים כאשר העונש המרבי בגין העבירה הוא חמש שנות מאסר או עונש חמור יותר. (ז) לא להימצא אשם בגין כל פעולה או הימנעות מפעולה אלא אם, בעת ביצוע או הימנעות מביצוע הפעולה, היה הדבר בגדר עבירה על פי החוק הקנדי או הבינלאומי או הדבר נחשב לפשע על סמך עקרונות חוק כלליים המקובלים של אומות העולם; (ח) אם בסופו של דבר הוא זוכה מעמד של תלוי ונטול פניות; (ה) לא להיות מסורב שחרור שנית, ואם בסופו של דבר הורשע בעבירה ונענש עליה, לא להישפט ולהיענש בגינה שנית; וכן (ט) אם הוא נמצא אשם בעבירה והעונש על עבירה זו השתנה בין מועד ביצוע העבירה ומועד גזר הדין, להיענש בעונש הקל יותר. 12. לכל אדם עומדת הזכות לא להיות לסבל כל יחס או עונש אכזרי וחריג. 13. לעד המעיד בהליכים כלשהם יש הזכות שכל עדות מפלילה שהוא מניח לא תשמש להפלתו של העד בכל הליך משפטי אחר, למעט תביעה בגין עדות שקר או מתן עדות סותרת. 14. בכל הליך, לכל צד או עד אשר אינו מבין או מדבר את השפה בה ההליכים מתנהלים או אשר הוא חרש, יש הזכות לסיועו של מתורגמן.

זכויות חוקיות

— 7. לכל אדם עומדת הזכות לחיים, לחירות ולביטחון אישי ואין למנוע מכל אדם זכויות אלה מלבד בהתאם לעקרונות הצדק הבסיסי. 8. לכל אדם הזכות להגנה נגד חיפוש או עיקול לא סבירים. 9. לכל אדם הזכות לא להיעצר או להיאסר באופן שרירותי. 10. בעת מעצר או מאסר, לכל אדם עומדת הזכות (א) לקבל מידע לאלתר אודות הסיבות לכך; (ב) לשכור עורך דין ולמסור מידע לעורך דין ללא עיכוב, ולהיות מידע אודות זכות זו; וכן (ג) שתוקף המעצר יוחלט על ידי צו הביאס קורפוס ולהשתחרר אם המעצר אינו חוקי. 11. לכל אדם המואשם בעבירה עומדת הזכות (א) להיות מידע ללא עיכוב בלתי סביר אודות העבירה המסוימת; (ב) להישפט תוך זמן סביר; (ג) לא להיות מאולץ להיות עד בהליכים נגד אדם זה ביחס לעבירה; (ד) להיות בחזקת חף מפשע עד שתוכח אשמתו על פי חוק בשימוע הוגן ופתוח על ידי בית דין בלתי תלוי ונטול פניות; (ה) לא להיות מסורב שחרור בערבות סבירה ללא סיבה מוצדקת; (ו) למעט מקרה של עבירה על חוק צבאי הנשפט על ידי בית דין צבאי, להישפט על ידי חבר מושבעים כאשר העונש המרבי בגין העבירה הוא חמש שנות מאסר או עונש חמור יותר. (ז) לא להימצא אשם בגין כל פעולה או הימנעות מפעולה אלא אם, בעת ביצוע או הימנעות מביצוע הפעולה, היה הדבר בגדר עבירה על פי החוק הקנדי או הבינלאומי או הדבר נחשב לפשע על סמך עקרונות חוק כלליים המקובלים של אומות העולם; (ח) אם בסופו של דבר הוא זוכה מעמד של תלוי ונטול פניות; (ה) לא להיות מסורב שחרור שנית, ואם בסופו של דבר הורשע בעבירה ונענש עליה, לא להישפט ולהיענש בגינה שנית; וכן (ט) אם הוא נמצא אשם בעבירה והעונש על עבירה זו השתנה בין מועד ביצוע העבירה ומועד גזר הדין, להיענש בעונש הקל יותר. 12. לכל אדם עומדת הזכות לא להיות לסבל כל יחס או עונש אכזרי וחריג. 13. לעד המעיד בהליכים כלשהם יש הזכות שכל עדות מפלילה שהוא מניח לא תשמש להפלתו של העד בכל הליך משפטי אחר, למעט תביעה בגין עדות שקר או מתן עדות סותרת. 14. בכל הליך, לכל צד או עד אשר אינו מבין או מדבר את השפה בה ההליכים מתנהלים או אשר הוא חרש, יש הזכות לסיועו של מתורגמן.

זכויות שוויון

— 15. (1) לכל אדם מעמד שווה בפני ועל פי החוק וזכאי להגנה שווה ולהטבות שוות על פי החוק ללא אפליה, ובפרט ללא אפליה המבוססת על גזע, מוצא לאומי או אתני, צבע עור, דת, מין, גיל או מוגבלות גופנית או שכלית. (2) תת סעיף (1) לא יעמוד בסתירה לשום חוק, תכנית או פעילות אשר מטרתה היא לשפר את מצבם של אנשים או קבוצות שמצבם נחות, כולל אלה שמצבם נחות מסיבות של גזע, מוצא לאומי או אתני, צבע עור, דת, מין, גיל או מוגבלות גופנית או שכלית.

השפות הרשמיות של קנדה

— 16. (1) אנגלית וצרפתית הן השפות הרשמיות של קנדה והן שוות מעמד ולשתיהן זכויות ופריבילגיות שוות באשר לשימוש שיעשה בהן בכל מוסדות הפרלמנט והממשלה של קנדה. (2) אנגלית וצרפתית הן השפות הרשמיות של ניו-ברונסוויק והן שוות מעמד ולשתיהן זכויות שוות באשר לשימוש שיעשה בהן בכל מוסדות המועצה המחוקקת והממשלה של ניו-ברונסוויק. (3) כתב זכויות זה אינו כולל דבר המגביל את סמכותו של הפרלמנט או של רשות מחוקקת לקדם את שווינון המעמד או השימוש של השפות אנגלית וצרפתית. 16. (1) לקהילה הלשונית הדוברת אנגלית ולקהילה הלשונית הדוברת צרפתית בניו-ברונסוויק יש שווינון מעמד ושווינון זכויות ופריבילגיות, כולל הזכות למוסדות חינוכיים נפרדים ולמוסדות תרבותיים נפרדים כפי שנמצא לנחוץ לשימורן ולקידומן של קהילות אלה. (2) שימור וקידום המעמד והזכויות שצוינו בתת סעיף (1) הנם חלק מוצהר מתפקידם של הרשות המחוקקת של ניו-ברונסוויק ושל ממשלתה. 17. (1) לכל אדם עומדת הזכות להשתמש בשפה האנגלית או הצרפתית בכל דיון או הליך אחר בפרלמנט. (2) לכל אדם עומדת הזכות להשתמש בשפה האנגלית או הצרפתית בכל דיון או הליך אחר ברשות המחוקקת של ניו-ברונסוויק. 18. (1) החוקים, הרשומות והפרוטוקולים של הפרלמנט יודפסו ויוצאו לאור

באנגלית ובצרפתית ולגרסות שתי השפות יהיה תוקף סמכותי שווה. (2) החוקים, הרשומות ובפרוטוקולים של הרשות המחוקקת של ניו-ברונסוויק יודפסו ויוצאו לאור באנגלית ובצרפתית ולגרסות שתי השפות יהיה תוקף סמכותי שווה. 19. (1) כל אדם רשאי להשתמש בשפה האנגלית או הצרפתית בכל בית משפט שהוקם על ידי הפרלמנט, בכל פניה אל בית המשפט או בכל הליך הנובע מבית משפט כאמור. (2) כל אדם רשאי להשתמש בשפה האנגלית או הצרפתית בכל בית משפט של ניו-ברונסוויק, בכל פניה אל בית המשפט או בכל הליך הנובע מבית משפט כאמור. 20. (1) לכל אדם של הציבור בקנדה עומדת הזכות לעמוד בקשר עם כל משרד ראשי או מרכזי של מוסד של הפרלמנט או של ממשלת קנדה בשפות אנגלית או צרפתית ולקבל מהם את השירותים הזמינים, וכן עומדת לו אותה הזכות ביחס לכל משרד אחר של מוסדות אלה כאשר (א) קיימת דרישה ניכרת לתקשורת ולשירותים שאותו משרד מעניק באחת השפות הללו; או (ב) מחמת טבעו של המשרד, מן הסביר הוא שהתקשורת והשירותים המוענקים על ידי המשרד יהיו קיימים בשתי השפות,

אנגלית וצרפתית. (2) לכל אדם של הציבור בניו-ברונסוויק עומדת הזכות לעמוד בקשר עם כל משרד של כל מוסד של הרשות המחוקקת של ניו-ברונסוויק או של ממשלתו, ולקבל מהם את השירותים הזמינים בשפות אנגלית או צרפתית. 21. אין בסעיפים 16 עד 20 כדי להפר או לגרוע משום זכות, פריבילגיה או מחויבות ביחס לשפות אנגלית וצרפתית, או אחת מהן, הקיימת או ממשיה מתוקף כל הוראה אחרת בחוקה של קנדה. 22. אין בסעיפים 16 עד 20 כדי להפר או לגרוע משום זכות חוקית או נהוגה שחושגה או שהייתה קיימת לפני או אחרי כניסתו לתוקף של כתב זכויות זה ביחס לכל שפה שאיננה אנגלית או צרפתית.

זכויות חינוך לשפת מיעוט

— 23. (1) לאזרחים של קנדה (א) אשר השפה הראשונה אותה למדו ושאותה הם עדיין מבינים היא השפה המדוברת על ידי המיעוט הלשוני הצרפתי או האנגלי בפרובינציה שבה הם מתגוררים, או (ב) שקיבלו את החינוך היסודי שלהם בבית ספר בקנדה בשפה האנגלית או הצרפתית והם מתגוררים בפרובינציה שבה השפה שבה קיבלו חינוך זה היא השפה המדוברת על ידי המיעוט הלשוני האנגלי או הצרפתי של התושבים המתגוררים בפרובינציה, עומדת הזכות שילדיהם יוכלו לקבל חינוך יסודי ותיכוני בבית ספר באותה שפה באותה פרובינציה. (2) לאזרחים של קנדה אשר אחד מילדיהם קיבל או מקבל חינוך בבית ספר יסודי או תיכוני בשפה האנגלית או הצרפתית בקנדה, עומדת הזכות שכל ילדיהם יקבלו חינוך יסודי ותיכוני בבית ספר באותה השפה. (3) זכותם של אזרחי קנדה על פי תת סעיפים (1) ו-(2) לקבל עבור ילדיהם חינוך בבית ספר יסודי ותיכוני בשפתו של המיעוט הלשוני האנגלי או הצרפתי באוכלוסיית הפרובינציה (א) הדבר תקף בכל מקום בפרובינציה שבו מספר הילדים של אזרחים שיש להם זכות זו הוא גדול דיו בכדי להצדיק תשלום מקופת הציבור עבור חינוך בשפת המיעוט; וכן (ב) בכלל זה, כאשר מספרם של ילדים אלה מצדיק זאת, הזכות לקבל חינוך זה במוסדות חינוך בשפת המיעוט הלשוני הממונים על ידי קופת הציבור.

אכיפה

— 24. (1) כל אדם אשר זכויותיו או חירויותיו, כפי שהובטחו על ידי כתב זכויות זה, הופרו או סורבו, ראשי לפנות לבית דין בעל סמכות שיפוטית ולקבל פיצוי כפי שבית המשפט יקבע כהולם וצודק בהתאם לנסיבות. (2) כאשר, בהליכים על פי תת סעיף (1), בית משפט יקבע שראיות הושגו באופן שפגע או שלל זכויות או חירויות כלשהן המובטחת על ידי כתב זכויות זה, אותן ראיות לא יזכרו אם, תוך התייחסות לכל הנסיבות, יתברר שהכללתן בהליכים המשפטיים תגרום לביזיון החלת הצדק.

כללי

— 25. אין לפרש הבטחת זכויות וחירויות מסוימות על פי כתב זכויות זה כהפרה או גריעה מכל זכות או חירות שהיא קדמונית או מבוססת על אמנה או כל זכות או חירות אחרת של התושבים הקדמוניים של קנדה לרבות (א) כל זכות או חירות שהוכרה על ידי ההכרה המלכותית מתאריך 7 באוקטובר 1763; וכן (ב) כל זכות או חירות הקיימת כעת על סמך הסכמים על תביעות קרקע או אשר תושג בעתיד על סמך הסכמים כאלה. 26. אין לפרש את ההבטחה של זכויות וחירויות מסוימות על פי כתב זכויות זה כשלילה של קיומן של שום זכויות או חירויות אחרות בקנדה. 27. פרשנות של כתב זכויות זה תיעשה באופן התואם את שימורה והעצמתה של המורשת הרב תרבותית של תושבי קנדה. 28. למרות כל האמור בכתב זכויות זה, הזכויות והחירויות שאליהן הוא מתייחס מובטחות באופן שווה לגברים ולנשים. 29. אין בכתב זכויות בכדי להפר או לגרוע משום זכות או פריבילגיה המובטחת על ידי או מתוקף החוקה של קנדה ביחס לבתי ספר של פלג דתי, של נבדלים או של מתנגדים. 30. כל התייחסות בכתב זכויות זה לפרובינציה או למועצת המחוקקים או הרשות המחוקקת של פרובינציה תחשב כאילו היא כוללת התייחסות לאזור היוקון ולאזור הצפון מערבי, או לרשות המחוקקת של אזורים אלה, בהתאם לעניין. 31. אין בכתב זכויות כדי להרחיב את סמכויות החקיקה של שום גוף או רשות.

החלת כתב הזכויות

— 32. (1) כתב זכויות זה חל על (א) הפרלמנט והממשלה של קנדה ביחס לכל נושא הנמצא במסגרת סמכות הפרלמנט כולל כל עניין המתייחס לאזור היוקון ולאזור הצפון מערבי; וכן (ב) הרשות המחוקקת והממשלה של כל אחת מהפרובינציות ביחס לכל נושא הנמצא במסגרת סמכות הרשות המחוקקת של כל פרובינציה. (2) למרות האמור בתת סעיף (1), סעיף 15 לא ייכנס לתוקף עד חלוף שלוש שנים מהתאריך בו סעיף זה ייכנס לתוקפו. 33. (1) הפרלמנט או הרשות המחוקקת של פרובינציה רשאים להצהיר במפורש, באמצעות חוק של הפרלמנט או של הרשות המחוקקת, בהתאם לעניין, שהחוק או הוראת החוק יחולו למרות האמור בהוראה הכלולה בסעיף 2 או בסעיפים 7 עד 15 של כתב זכויות זה. (2) חוק או הוראת חוק ביחס אליהם הצהרה שהוצהרה במסגרת סעיף זה תקפה, פעולתו תהיה כפי שהייתה אמורה להיות למרות הוראת כתב זכויות זה שאילו מתייחסת ההצהרה. (3) הצהרה שתיעשה על פי תת סעיף (1) תאבד את תוקפה בתום חמש שנים מהיום בו נכנסה לתוקף, או בתאריך מוקדם יותר כפי שיצוין בהצהרה. (4) הפרלמנט או הרשות המחוקקת של פרובינציה רשאים להחזיר לתוקף הצהרה שנעשתה על פי תת סעיף (1). (5) תת סעיף (3) יחול על השבת תוקף שנקבעה על סמך תת סעיף (4).

מבאה

— 34. חלק זה יצוטט ככתב הזכויות והחירויות של קנדה.

"עלינו כעת לקבוע את העקרונות הבסיסיים, הערכים הבסיסיים והאמונות אשר מאחדים אותנו כקנדים כך שמעבר לנאמנויות האזוריות שלנו קיים אורח חיים ומערכת ערכים אשר גורמים לנו להיות גאים במדינה שלנו שהעניקה לנו כזו חירות ואושר ללא גבול."

פייר אליוט טרודו 1981

נוסח זה מיועד לתושבי קנדה שאנגלית או צרפתית אינה שפת אמם. אין לראות בנוסח זה גרסה רשמית של 'כתב הזכויות והחירויות של קנדה'. למטרות פרשנות או יישום של כתב הזכויות יש להשתמש אך ורק בגרסאות המקוריות בשפה האנגלית או הצרפתית.